

Var Ísland miðstöð Grænlandsverslunarinnar?

Framsaga

Fjársjóðseyjan 1

- „Nátengt viðhorfum um eins konar paradís í norðri eru þær hugmyndir að þar væri víða að finna mikil auðæfi. Því var þó einnig oft haldið fram að fólk eða verur á þeim slóðum kynnu ekki að hagnýta sér þessa auðsuppsprettu. ... Og svo var vonin um gull aldrei langt undan.“ (Sumarliði R. Ísleifsson. Tvær eyjar á jaðrinum. (Rvk. HÍ 2013, bls. 37).)

Fjársjóðseyjan 2

- „Þegar litið er nánar á þessa umræðu um sælueyjar í norðri verður enn að nefna að hugmyndir um eyjar koma hér við sögu: allsnægtaeyjar – fjársjóðseyjar – eru vel þekkt fyrirbæri og sú hefð var að nokkru leyti yfirfærð á Ísland og Grænland. Jafnvel má einnig tengja hugmyndir um norðri við þessu efni en frá fornu fari hafði verið litið svo á að í norðri gætu verið mikil auðævi.“(Sumarliði R. Ísleifsson. Tvær eyjar á jaðrinum. (Rvk. HÍ 2013, bls. 231).)

Fjársjóðseyjan 3

- „En svo var vissulega líka mikill auður í norðri og dýrmætar vörur að fá frá þessum löndum. Það vissu þeir sem höfðu átt þar viðskipti, einhyrningshorn, rostungstennur, valir ágætir, fiskur og sjárvarspendýr.“ (Sumarliði R. Ísleifsson. Tvær eyjar á jaðrinum. (Rvk. HÍ 2013, bls. 231).)

Fjarlægðir í hinum norræna heimi á miðöldum

- Norðurseta var nálægt Holsteinsborg (um það bil á miðri vesturströnd Grænlands), um 500 til 1000 km. norður af Vestribyggð, sem var um 500 km. norður af Eystribyggð.
- Til náhvalaslóða við Inglefield Breeding eru um 2000 km. frá Vestribyggð. Trúlega höfð vesturseta þar. Á rúnaristu þar eru nefndir: Erlingur Sighvatsson, Bjarni Þórðarson og Eindriði Oddsson.
- Frá Íslandi til Skotlands eru um 800 km, en tæpir 1000 til Noregs.
- Frá Íslandi til Írlands er talin 3 til 5 sólarhringa sigling.
(Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslenzk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997).)

Samvinnu norrænna Grænlandinga og inúíta (eskimóa)

- „Eskimóar hafa verið settir að við Diskóflóa og norður til Upernavik um 700-900. Þar var Norðurseta. Ef rétt er til getið, hafa norrænir menn á Grænlandi verið farnir að nota sér nábylið við eskimóa upp úr 1200 og vísast löngu fyrr. Þá hafa þeir verzlað við eskimóa og fengið aðstoð þeirra við veiðar. Athuga má, að í eskimóísku eru talin vera fjögur tökuorð úr norrænu.“ (Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslensk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997), bls. 64.)

Íslendingar og Orkneyingar voru milliliðir í grænenskri verzlun 1

- „Þannig getur ýmislegt bent til þess, að Íslendingar og Orkneyingar hafi verið milliliðir í verzlun milli Grænlands og landanna fyrir vesta haf. Sú verzlun hefur verið ábatasöm. Þá er einnig líklegt, að Breiðfirðingar hafi átt töluverðan hlut í þeirri verzlun. Land í Orkneyjum er mjög frjósamt, og þar hefur verið gnægð korns og malts, sem var eftirsótt vara á Íslandi og Grænlandi.

Íslendingar og Orkneyingar voru milliliðir í grænenskri verzlun 2

- Vitað er, að efnahagur Orkneyinga stóð með miklum blóma á 12. öld, og verzlun með verðmætan varning frá Grænlandi getur skýrt það að hluta. Um fyrri aldir brestur heimildir. Þetta hefur breytzt, þegar Grænlandssiglinar urðu erfiðari vegna kólnandi veðurfars á norðurslóðum um 1200, og ekki síðar en 1261, þegar Grænland féll undir Noreg.“ (Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslensk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997), bls. 71-72.)

Grænlandsverzlunin var undirstaða íslenskrar ritmenningar 1

- „Ljóst er, að ýmsir höfðingjar á þessum slóðum [Breiðafirði og Borgarfirði] áttu þátt í þessari verzlun, og þeir hafa verið auðugir. Hluti þess ríkisdæmis hefur runnið til kirkjunnar. Kirkjur og klaustur hafa auðgast. Klerkum hefur fjölgað. Fé og erlend menntun er grundvöllur lærdómsiðkana. Á 11., 12. og 13. öld er vitað um ýmsa menn, sem fóru til náms í útlöndum, og þeir hafa kennt öðrum.”

Grænlandsverslunin var undirstaða íslenskrar ritmenningar 2

- „Á þessum tíma var endurreisn 12. aldar í Evrópu. Á Íslandi var til mjög mikið af erlendum bókum, eins og smám saman er að koma í ljós. Nám erlendis og bækur hafa kostað of fjár. Allstór hópur lærðra manna hefur lesið þessar bækur og þýtt sumar þeirra. Þeir eru einnig höfundar þeirra rita, sem voru frumsaman á íslenzku á þessum öldum.“ (Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslenzk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997), bls. 83.)

Grænlandsverzlunin var undirstaða íslenskrar ritmenningar 3

- „Íslenszk rit voru á þessum tíma einkum samin á vestanverður landinu. Það er á svæði, sem nær frá Odda í suðri að Þingeyrum í norðri. Þar hafa verið beztar aðstæður til ritunar bóka og mest eftirspurn. Það bendir til góðs efnahags og sambands við útlönd. Þarna hljóta að vera tengsl við Grænlandsverzlunina.“ (Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslenszk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997), bls. 83.)

Grænlandsverslunin var undirstaða íslenskrar ritmenningar 4

- “Afrakstur Grænlandsverzlunarinnar var sennilega fjárhagslegur grundvöllur og um leið helzta ástæða þess, að Íslendingar fóru að leggja stund á sagnaritun og bókagerð í svo miklum mæli.” (Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslenszk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997), bls. 83.)

Grænlandsverslunin var undirstaða íslenskrar ritmenningar 5

- „Við lok 13. aldar og á 14. öld voru færri merkileg rit samin á Íslandi. Því hefur m.a. valdið vaxandi fátækt. Þá var kólnandi veðurfar á norðurslóðum og erfiðara að nálgast grænlenzkan varning.“ (Helgi Guðmundsson. Um haf innan. Vestrænir menn og íslenzk menning á miðöldum. (Rvk. Háskólaútgáfan, 1997), bls. 84.)